

Iva Gruić

Desetljeće slovenskih agenata provokatora

Publika Eurokaza godinama je mogla sustavno pratiti kako je Via Negativa izaziva šutljivo gledalište

ZAGREB - Via Negativa međunarodni je izvedbeni kolektiv sa slovenskom adresom, koji uporno radi na samom rubu teatarskih granica, ispitujući uvijek odnos između izvođača na sceni i šutljivoga gledališta. Njihovi radovi nisu predstave nego provokativna scenska događanja u kojima se izravno obraćaju publici, pozivajući je i/ili prozivajući, računajući na očekivanja i nadajući se reakciji.

Skandal s Viva Verdi

Njihov dugovječni projekt "Via Nova" imali smo prilike kontinuirano pratiti, uglavnom kroz Eurokaz. Provokativnost je upisana kao pravilo igre u sve što rade, o čemu glas sporadično stiže i do šire javnosti. Prije par godina buknuo je mini-skandal povodom zagrebačkog gostovanja s produkcijom "Viva Verdi": uz časne pripadnike zbora nacionalne kuće na istoj sceni našli su se obnaženi performer i koji uriniraju, a kuloari su zaburjali pričom o odbijanju ansambla HNK da sudjeluje u toj nečasnoj radnji. Takav efekt Via Negativa izaziva kad se približi centrima takozvane etablirane kulture. No, otvorenija publika prihvaća je bez (veće) nelagode. Ova je subota na Eurokazu bila posvećena dosjetljivoj retrospektivi Via Negative pod nazivom "Via Nova Via MSU Zagreb". U projekt se, naime, uključio zagrebački Muzej suvremene umjetnosti i otvorio svoj stalni postav kao kulisu u koju se Via

Nova uselila s dvanaest performansa. Prostor gusto nabijen modernom umjetnošću dodatno je pridonio dojmu. Performansi su izvođeni u četiri ciklusa, po tri istovremeno.

U jednom se glumac Marko Mandić znoji u plastičnoj vreći dok na ekranima idu prizori iz njegovih kazališnih uloga. Znoj koji je "prolio za umjetnost" prelit će u čašu i kao instalaciju postaviti na visoki kup knjiga. Isti glumac u drugom performansu masturbira jer ga zanima "performans kao proces ekstrakcije ljudske 'osnove' iz performerove nazočnosti".

U performansu na temu "Hrvat i Srbin kolju se na sceni" glumci igraju igru s noževima. Teorijska pitanja glasno se postavljaju, a onda se kontrastiraju, odgovaraju i zabavno komentiraju fizičkom akcijom.

Ogoljavanje svega

Oni manje skloni suvremenoj kazališnoj umjetnosti pitaju se čemu sve to skupa služi. Nije riječ samo o šokiranju, premda ni to ne treba zanemariti. Ipak, zanimljivije od provokacije je ogoljavanje svega čega se dotaknu - kazališnih mehanizama, ljudskih odnosa, očekivanja koja imamo jedni od drugih, smisla umjetnosti...

Upravo zbog vještine tog ogoljavanja, spojene s autoironičnošću i finom duhovitošću, svaki je susret s Via Negativom uzbudljiv na svoj način, već punih deset godina.